

tosti kongresu instalovány nejnovější nálezy z oblasti slovanské archeologie na území SSSR.

Jednání kongresu bylo doplněno dvěma exkurzemi. Zájezd do Černigova (21. 9.) byl spojen s prohlídkou Spasského (11. stol.), Borisoglebského (12. stol., vybudovaný však na základech větší stavby z 11. stol.), Pjatnického chrámu (12. stol.) a Trojickoiljinského kláštera s jeskynním komplexem z 11. stol. V parku nad tímto klášterem bylo možné zhlédnout mohyly z 9.–11. stol. a opodál dvě ohromné knížecí mohyly (Gulbišče, Bezymjannyj) na mysu nad Děsnou. V parku ve městě je uchována proslulá „Černá mohyla“. V černigovském historickém muzeu byla starší archeologická expozice doplněna výstavou výsledků nejnovějších výzkumů zdejšího okresu v raném středověku, s nimiž účastníky seznámil místní archeolog V. P. Kovalenko. V obsáhlé přednášce konané v aule černigovského pedagogického institutu seznámil B. A. Rybakov přítomné s problematikou „Slova o pluku Igorově“.

Druhá exkurze (22. 9.) byla zaměřena na Perejaslav Chmelnický. Účastníci si vedle četných chrámů s muzejními expozicemi prohlédli především pavilón archeologického oddělení zdejšího historického muzea vybudovaný nad otevřenými základy staroruského chrámu z 11. stol.; na obvodovém ochozu jsou rozmístěny vitríny s archeologickými nálezy z okolí od paleolitu až do raného středověku. Dalším pro archeologa pozoruhodným objektem byl skanzen s rekonstrukcemi různých objektů z jednotlivých období pravěku a raného středověku (kromě četných etnografických objektů), dále lapidárium s eneolitickými kamennými hrobkami, s pravěkými a raně historickými kamennými „babami“ a konečně originální muzeum chleba s exponáty od neolitu až po nejnovější dobu.

Kongres umožnil jeho účastníkům upevnit staré a navázat nové kontakty založené na společném pracovním zaměření, dovolil prezentovat výsledky vlastní práce a seznámit se s nejnovějšími poznatky jejich specializace ve všeslovanském měřítku a v neposlední řadě poskytl aspoň částečnou představu jaké prostředky a péči věnuje sovětská společnost ochraně, výzkumu a prezentaci archeologických památek.

BOŘIVOJ DOSTÁL

Seminář Černigov a jeho okolí v 9.–13. století

Černigov patřil ve středověku k důležitým kulturním i politickým centrům Ukrajiny a k poznání jeho nejstarších dějin měl přispět i seminář konaný zde 15.–18. IV. 1985. Přípravou na něj bylo 25 referátů předních sovětských badatelů a tyto vyšly předem formou tištěných tezí (Istoriko-archeologičeskij seminar „Černigov i jevo okruga v IX–XIII vv.“ [15–18. aprělja 1985 g.]. Tezisy dokladov, Černigov 1985, 68 s.). Úvod do problematiky podal P. P. Toločko v příspěvku nazvaném „Kijev i Černigov v IX–XIII vv.“ (teze s. 8–11), dále hovořil P. A. Rapoport o datování památek kyjevského a černigovského stavitelství 12.–13. století (teze s. 11–14) V. P. Kovalenko o základních etapách vývoje středověkého Černigova (teze s. 14–18), otázkami role měst v procesu vzniku státu u východních Slovanů v 9.–12. století se zabýval I. F. Kotljář (teze s. 18–19) a geneze měst se týkalo i vystoupení M. J. Brajčevského věnované nejstarší letopisné zmínce o Černigově (teze s. 19–22).

Dále následovala řada referátů k jednotlivým speciálním otázkám. Upozorňujeme alespoň na nejdůležitější. J. E. Borovskij, Vostočnyje istočniki o trjoch gruppach rusov (teze s. 22–24); O. V. Suchobokov, Levoberežnaja Ukrajina v VIII–

XIII vv. (s. 24–27); A. P. Mocja, Process feudalizacii Černigovskoj okruzi po dannym pogrebal'nych pamjatnikov X v. (s. 27–30); V. I. Zocenko, Černigov v sisteme istoriko-ekonomičeskich svjazej vostočnoj Jevropy v IX-n. XIII vv. (s. 36–37); P. S. Penjak, Struktura remeslennovo proizvodstva Černigovskoj zemli v X–XIII vv. (s. 39–41); A. P. Kaljuk, O forme eksporta steklodelatel'novo remesla iz Srednevo Podneprov'ja (s. 42–44); A. V. Šekun, Selišča IX–XIV vv. v nizov'jach meždureč'ja Dnepra i Desny (s. 44–46); P. S. Orlov, Razvitije juvelirnovo remesla Černigova i jevo okruzi v X veke (s. 52–55); A. V. Cernecov, K charakteristike jazyčeskoj družinnoj kul'tury Černigovščiny (55–58); O. A. Ščeglova, O pamjatnikach konca VII–pervoj poloviny VIII vv. na territorii Černigovskoj oblasti (s. 61–62); L. I. Vinogradskaja, K istorii keramičeskovo proizvodstva Černigovskoj okruzi (s. 62–64).

Referáty ze semináře přinášejí nejen řadu nových poznatků o sociálních a ekonomických procesech u východních Slovanů, ale i o jejich materiální kultuře, které lze využít i pro často postižitelné vztahy k našim zemím, ale obsahují i cenné náměty pro metodiku studia raného středověku a regionální bádání.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

VI. seminarium mediewistyczne

Proběhlo ve dnech 25.–26. X. 1985 v Ciążeniu a pořádal jej Wydział Nauk o Sztuce PTPN a Instytut Historii Sztuki UAM. Hlavním tématem zasedání byly politické ideje na území středověkého Polska, hlavně ve výpovědi uměleckých památek. Celkem bylo na seminář připraveno 10 příspěvků, z nichž některé měly i obecnější dopad, eventuálně se týkaly i problematiky našich zemí. Uvádíme pouze některé příspěvky. E. Skibiński rozebíral mýtus a ideologii v I. knize Kroniki Polskiej Wincentego Kadłubka, W. Mischke se zamýšlel nad sjednocující rolí kultu sv. Stanislava ve středověkém Polsku a jeho pramenech v dochovaných uměleckých památkách. Zajímavý příspěvek R. Schase hodnotil ideový obsah meče z Osieczej a uvažoval, zda výjevy na diadému z Českých Budějovic představují apoteózu Přemyslovců. J. Łojko se zabýval politickým stranictvím ve Velkopolsku 2. poloviny 14. století, L. Pudłowski se dotkl problematiky křížových výprav v námětech nástěnných maleb ze 14. století v katedrále v Královci (dnešní Kaliningrad, SSSR), A. Jankowski hovořil o novém typu dvoulodních kostelů doby Kazimíra Velkého ve světle soudobých politických idejí a A. Bobry se věnoval fundacím a stavebním podnikům téhož panovníka.

Stručná informace o některých referátech naznačuje přínos semináře pro poznání středověké kultury, zejména projekce a odrazu politických názorů i ideologie středověké společnosti v památkách výtvarného umění.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Národní vědecká konference „Středověké hrady v Bulharsku ve 12.–14. stol.“

Jednou z vědeckých konferencí, které byly v Bulharsku uspořádány roku 1985 v souvislosti s oslavami osmistého výročí vzniku druhé bulharské říše, byla i konference probíhající 3.–5. června v Sopotech. Místo konání bylo zvoleno v sou-